

Ki Técé – Törvényeink

Ki Técé hetiszakasz tartalma כִּי תֵעָה

Szakaszunkban – Ki Técé (5Mózes 21:10–25:19.) – Mózes különböző törvényeket ismertet, köztük a hadifogoly nővel kötött házasság szabályait, az elsőszülött fiú jogait, az engedetlen, fegyelmezetlen fiú büntetését stb., majd elmondja, hogy kötelező a kivégzett ember – és innen eredőn minden ember – holttestét még aznap eltemetni, a talált jószágot megőrizni és visszaszármaztatni jogos tulajdonosának stb. A szakasz megismétli a házasság, valamint a zsidó erkölcs és szemérmesség törvényeit és utasításait, a válás módját, a tábor tisztaságának szabályait stb.

A Tóra 613 parancsolatából (micvájából) 74 a **Ki técé** szakaszában található. Ezek közé tartoznak a szép fogolynőre, az elsőszülöttek örökösödési jogaira, a konok és rebellis fiúra, a halottak eltemetésére és méltóságára, az elveszett tárgyak visszaszolgáltatására vonatkozó törvények; a törvény, hogy az anyamadarat el kell hessegetni mielőtt elvinnénk a fiókáját; az, hogy kötelességünk védőkorláttal ellátnunk házunk tetejét, valamint a **kilájim (tiltott növényi és állati hibridek)** különféle formái. – **5Mózes 21:10–22:9.**

Felsoroltnak még, hogy milyen bírósági eljárás alkalmazandó és milyen büntetés rovandó ki: házasságtörés esetén; ha egy hajadont megerőszakolnak, vagy elcsábítanak; vagy ha egy férj alaptalanul hűtlenséggel vádolja meg a feleségét. A következők nem házasodhatnak zsidóval: a fattyú, a **moabita** vagy **ammonita** származású férfi, az első vagy második generációs **edomita** vagy **egyiptomi**. A Tóra megtiltja továbbá a prostitúciót. – **5Mózes 22:12–23:9., 23:18.**

A hetiszakaszban még a következőkkel kapcsolatos rendelkezések találhatók: a katonai tá-

bor tisztasága; a szökött rabszolga kiszolgáltatásának tilalma; a bémunkás időben való kifizetésének kötelezettsége; az adósokkal való helyes bánásmód és a kamatszedés tilalma; és a **39** korbácsütés, amely egy tórai tilalom áthágásáért jár. – **5Mózes 23:10–26., 24:10–25:4.**

A Tóra rendelkezik a **válás törvényeiről (amelyekből sok házasságkötéssel kapcsolatos törvény is származik)**; és a **jibum** avagy „**levirátus**”: amikor egy gyermektelenül elhunyt férfi fivére elveszi testvére megözvegyült feleségét, valamint a **chálícá** („**a saru lehúzása**”): abban az esetben, amikor a felek nem óhajtják a sógorházasságot. – **5Mózes 24:1–4., 25:5–10.**

Ki Técé heti szakasza egy felszólítással fejeződik be: „**Emlékezzél meg arról, amit Amálék tett veled az úton, midőn kivonultatok Egyiptomból!**” – **5Mózes 25:17–19.**

שבת שלום

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Glitzenstein rabbi: Ki Técé

Mi az, ami nekünk tényleg kedves? Mit értékelünk igazán? Mire szánunk időt? Az eheti pársában különös szempontok látszanak keveredni egymással. A Tóra figyelmeztet minket, hogy ne engedjük az ammonita és moábita férfiakat áttérni és csatlakozni a zsidó néphez. Az oka? Először: „mert nem jöttek elétek kenyérrel és vízzel az úton, mikor kivonultatok Egyiptomból”. Másodszor: „mivel fölbérelte ellened Bileámot..., hogy megátkozzon”. (5Mózes 23:5)

Ez két vétek említettik így együtt a versben. Egyazon lélegzettel adatik tudunkra, hogy meg kell vetnünk őket, mert nem voltak jó vendéglátók, amikor fáradt és éhes népünk átkelt a pusztán **Egyiptomból**, valamint, hogy mert felbérelték a pogány **Bileám prófétát**, hogy elpusztítson minket. Hogy lehet ezt a két okot egymás mellé tenni? Az első a vendégbarátság hiánya egyszerűen, a második viszont nem kevesebb, mint népirtási kísérlet!

A válasz az, hogy ez a kettő bizony összefügg. Az egyik erősíti a másikat, az egyik bizonyítja a másik vétkes voltát. Ha csak arról volna szó, hogy nem mutattak irántunk nagylelkűséget az úton, azt menthethetnénk mondjuk a szegénységükkel. Talán **Ámmon és Moáb** gazdasági válságban volt éppen. Talán le voltak gatyásodva, nem engedhették meg maguknak, hogy nagylelkű vendéglátót játsszanak. **Ha nem volt nekik maguknak sem elég, hogyan várhatnánk, hogy másokat etessenek?**

De mikor tapasztaltuk, hogy felbérelték **Bileámot**, a prófétát, átkozza el a zsidó népet, mindjárt tudhattuk, hogy nem a pénz a probléma itten. Gondoljátok, hogy **Bileám** olcsón vállalta a dolgot? **Bileám** igen drága szaktanácsadó volt. Egy ház „**tele arannyal és ezüsttel**”, ezzel kecsegtették honoráriumképpen. Ha neki volt honnan pénzt adni, pár sékelt a fáradt, éhes utazók kenyerére és vizére is szánhattak volna. Önmagában a tény, hogy hajlandóak voltak ilyen irtózatosságot kifizetni, mutatja a vétkük irtózatosságot. **Ámmon és Moáb** mára kihalt, de az örökségük tovább él.

A közel-keleti konfliktuscsozor egyik gyökere a palesztin probléma. Hányan élnek nyomorban a menekülttáborokban? Igazi **ráchmánut** ez, szörnyűség, kiáltó szegénység. **Na de miért van az, hogy testvéreik nem siettek segítségükre a hosszú évek alatt?** Izrael befogad zsidó menekülteket az arab országokból – **Szíriából, Jemenből, Iránból, Irakból**. Újabban sokakat az **etióp** és **oros** zsidók közül. **Izrael** nem nagy ország, erőforrásai korlátozottak, mégsem tagadták meg ezen az alapon a belépést senkitől. Minden zsidót szívesen látnak.

Azaz Izrael meg tudja tenni, az arab világ egyesült vagyona és földjei viszont nem elégségesek hozzá? Szaud-Arábia palotákat épít, királyi luxusban tobzódik. **Járt valaki már a dubai repülőtéren?** Milliárdokat költenek elképesztő luxusra, de ha szegény palesztin fivéreiknek és nővéreiknek kellene segíteni, nincs otthon senki!

Sajnos ez a probléma a mi közösségeinkben is mutatkozik. **Hányszor fordul elő, hogy akit nemes ügygyel keresnek meg, azt mondja, sajnos szegény ő ehhez, másnap viszont egy vagyont költ el szerezésejéért?** Nem érünk rá a **szulba** menni előadásra, de egész éjszakát átpókerezni – az nem gond. Eszembe jut egy felebarátunk, aki megkérdezte tőlem, tényleg minden ajtófélfára ki kell-e tennie a **mezüzet** otthon. Mondtam, hogy igen. Hatalmas sóhajtas. Azt mondja: „**Rabbi, de hiszen most építetünk új házat, tizenhatsz helyiség van benne! El tudod képzelni, mennyibe kerül az a sok mezüze?!**”

Az **elul** hónapban vagyunk, a befelé fordulás, az **önvizsgálat** hónapjában, **ros hájáná**, az **ítélet napja előtt**. Figyeljünk csak egy kicsit oda, hogy mennyi pénzt és időt költünk erre-arra, és tegyük meg, ami tőlünk telik, hogy következetesen, tisztelettel viseltessünk az **Örökkévaló és embertársaink** iránt.

Gut Sábész

Rabbi Jonatan Sacks: Két ellenség

Ez minden szempontból furcsa, szinte érthetetlen törvény. Itt van, abban a formában, ahogyan az a hetiszakaszban megjelenik:

„Emlékezzetek, mit tettek veletek az amálekiták az úton, amikor kijöttetek Egyiptomból. Amikor fáradtak és kimerültek voltatok, útközben találkoztak veletek, és megtámadtak mindenkit, aki lemaradt; nem féltek Istentől. Amikor az Úr, a te Istened megnyugvást ad neked a körülötted lévő ellenségektől azon a földön, amelyet örökségül ad neked, akkor töröld ki Amálek nevét az ég alól. Ne feledjétek!” (5Mózes 25:17-19)

Mózes idejében az izraelitáknak két ellensége volt: az egyiptomiak és az amálekiták. Az egyiptomiak rabszolgasorba taszították az izraelitákat. Kényszermunkás-kolóniává tették őket. Elnyomták őket. A fáraó megparancsolta nekik, hogy minden izraelita fiúgyermeket megfojtanak. Ez népiirtási kísérlet volt. Mégis róluk parancsolja Mózes:

„Ne nézzétek le az egyiptomiakat, mert jövevények voltatok az ő földjén”. (5Mózes 23:8)

Az amálekiták nem tettek mást, mint egyszer megtámadták az izraelitákat, amit sikeresen visszavertek (2Mózes 17:13). Mózes mégis azt parancsolja: „Emlékezzetek”. „Ne felejtsetek”. „Töröljétek ki a nevüket.” A Kivonulás könyvében a Tóra azt mondja, hogy „Isten háborút visel Amálekkel minden nemzedéken át” (2Mózes 17:16). Miért ez a különbség? Miért mondta Mózes az izraelitáknak, hogy tulajdonképpen bocsásson meg az egyiptomiaknak, de az amálekitáknak nem?

A válasz a Misna tanításának következménye:

„Amikor a szeretet egy okon múlik, és az ok elmúlik, akkor a szeretet is elmúlik. De ha a szeretet nem függ az okoktól, akkor a szeretet soha nem múlik el. Mi a példa arra a szeretetre, amely egy okon múlik? Amnon szerelme Támár iránt. És mi a példa arra a szerelemre, amely nem függött egy okra? Dávid és Jonatán szerelme”. (Ávot 5:19)

Ha a szeretet feltételes, akkor addig tart, amíg a feltétel tart, de nem tovább. Amnon azért szerette - vagy inkább kívánta - Támárt, mert az tilos volt számára. A féltestvére volt. Amikor egyszer már megelégedte őt, „akkor Amnon heves gyűlölettel gyűlölte őt. Valójában jobban gyűlölte, mint amennyire szerette őt”. (II. Sám. 13:15). De ha a szeretet feltétel nélküli és irracionális, akkor soha nem szűnik meg. Dylan Thomas szavaival élve: „Ha a szerelmesek el is vesznek, a szerelem nem, és a halál nem lesz úrrá rajta”.

Ugyanez vonatkozik a gyűlöletre is. Ha a gyűlölet racionális, valamilyen félelmen vagy rosszálláson alapul, amely - akár indokolt, akár nem - valamilyen logikával rendelkezik, akkor lehet vele érvelni, és véget lehet vetni neki. De a feltétel nélküli, irracionális gyűlöletet nem lehet megmagyarázni. Semmit sem lehet tenni, hogy foglalkozzunk vele, és véget vessünk neki. Továbbra is fennáll.

Ez volt a különbség az amálekiták és az egyiptomiak között. Az egyiptomiak gyűlölete és féltelme az izraeliták iránt nem volt irracionális. A fáraó azt mondta a népének:

Rabbi Jonatan Sacks: Két ellenség

„Az izraeliták túl sokan és túl erősek lesznek számunkra. Bölcsen kell bánnunk velük. Különben annyira megnövekedhetnek, hogy - ha háború lesz - csatlakoznak ellenségeinkhez, és harcolni fognak ellenünk, kiűzve [minket] a földről. (2Mózes 1:9-10)

Az **egyiptomiak félték az izraelitáktól**, mert sokan voltak. Potenciális fenyegetést jelentettek az őslakosságra nézve. A történészek szerint ez nem volt alaptalan. Egyiptomot már egyszer érte idegenek inváziója, a **hükszoszok**, egy **kánaáni nevű és hitű ázsiai nép**, akik a **fáraók Egyiptomának** második köztes korszakában **elfoglalták a Nílus-deltát**. A **hükszoszokat** végül **kiűzték Egyiptomból**, és megszállásuk minden nyomát eltörölték. **De az emléküfennmaradt**. Az **egyiptomiak** nem voltak **irracionálisak**, amikor attól tartottak, hogy a **héberek** egy másik ilyen népesség. Azért félték az **izraelitáktól**, mert erősek voltak.

(Megjegyzendő, hogy különbség van a „racionális” és az „indokolt” között. Az egyiptomiak félelme ebben az esetben minden bizonnyal indokolatlan volt. Az izraeliták nem akarták elfoglalni Egyiptomot. Éppen ellenkezőleg, inkább el akartak menni. Nem minden racionális érzélem indokolt. Nem irracionális a repüléstől való félelem egy nagyobb légi katasztrófáról szóló jelentés után, annak ellenére, hogy statisztikailag veszélyesebb autót vezetni, mint repülőgép utasának lenni. A lényeg egyszerűen az, hogy a racionális, de indokolatlan érzelmek elvileg orvosolhatók az érvelés segítségével).

Az **amálekiták** esetében ennek éppen az **ellenkezője** volt a **helyzet**. Akkor **támadtak az izraelitákra**, amikor azok **„fáradtak és gyengék”** voltak. Támadásukat azokra összpontosították, akik **„lemaradtak”**. A gyengék és lemaradók nem jelentenek veszélyt. **Ez irracionális, alaptalan gyűlölet volt**.

Racionális gyűlölettel lehet érvelni. Emellett az **egyiptomiaknak** már nem volt okuk félni az **izraelitáktól**. Elhagyták őket. Nem jelentettek többé fenyegetést. De az irracionális gyűlölettel lehetetlen érvelni. Nincs oka, nincs logikája. Ezért talán soha nem múlik el. Az irracionális gyűlölet ugyanolyan tartós és kitartó, mint az irracionális szeretet. Az **Amálek** által szimbolizált gyűlölet **„minden nemzedékre”** megmarad. Mindössze annyit tehetünk, hogy emlékezünk és nem felejtünk, állandóan éberek vagyunk, és harcolunk ellene, amikor és ahol megjelenik.

Van olyan, hogy racionális idegengyűlölet: félelem és gyűlölet az idegentől, az idegentől, a hozzánk nem hasonlítótl. Az emberiség vadászó-gyűjtögető szakaszában létfontosságú volt, hogy különbséget tegyünk a törzsünk tagjai és egy másik törzs tagjai között. Verseny folyt az élelemért és a területért. Ez nem a liberalizmus és a tolerancia kora volt. A másik törzs valószínűleg megölt vagy kiszorított volna, ha erre esélyt kaptál volna. De két-három generáción belül az újonnan érkezettek akkulturálódtak és integrálódtak. Úgy tekintettek rájuk, mint akik hozzájárulnak a nemzetgazdasághoz, és gazdagabbá és változatosabbá teszik annak kultúráját. Ha egy olyan érzélem, mint az idegenektől való félelem, racionális, de indokolatlan, akkor végül hanyatlik és eltűnik.

Az antiszemitizmus más. Ez az irracionális gyűlölet paradigmátikus esete. A **középkorban a zsidókat vádolták kútmérgezéssel, a pestis terjesztésével**, és az egyik legabszurdabb állítással - a **vérváddal** - azzal gyanúsították őket, hogy keresztény **gyerekeket öltek meg**, hogy

Rabbi Jonatan Sacks: Két ellenség

vérükből peszachra matzotot készítsenek. Ez nyilvánvalóan lehetetlen volt, de ez nem akadályozta meg az embereket abban, hogy higgyenek benne.

Az **európai felvilágosodás**, a tudomány és az értelem imádatával, várhatóan véget vetett minden ilyen gyűlöletnek. Ehelyett ennek egy új változatát, a **faji antiszemitizmust** hozta létre. A **XIX. században a zsidókat azért gyűlölték**, mert **gazdagok voltak** és mert szegények; mert **kapitalisták** voltak és mert **kommunisták**; mert zárkóztak voltak és maguknak valóak és mert **mindenhová beszivárogtak**; mert egy **ősi, babonás hit hívei** voltak és mert gyökértelen kozmopoliták voltak, akik nem hittek semmiben. Az **antiszemitizmus** az ész korának legfőbb irracionális volt.

Ez egy új mítosz, a Cion véneinek jegyzőkönyvei, egy irodalmi hamisítvány, amelyet a **cári Oroszország titkosrendőrségének tagjai készítettek a tizenkilencedik század vége felé**. Eszerint a zsidóknak hatalmuk van egész **Európa** felett - ez az **1881-es oroszországi pogromok** és az **1882-es antiszemita májusi törvények** idején történt, amelyek mintegy **hárommillió** hatalom nélküli és **elszegényedett zsidót küldtek menekülni Oroszországból Nyugatra**.

Theodor Herzl 1897-ben ékesszólóan fogalmazta meg azt a helyzetet, amelyben a zsidók a felvilágosodás és az emancipáció évszázadának vélt időszak végén találták magukat:

„Mindenütt őszintén próbáltunk összeolvadni azokkal a nemzeti közösségekkel, amelyekben élünk, és csak arra törekedtünk, hogy megőrizzük atyáink hitét. Ezt nem engedték meg nekünk. Hiába vagyunk hűséges hazafiak, néha hűségfelettiek; hiába hozzuk ugyanazokat az élet- és vagyonáldozatokat, mint polgártársaink; hiába törekszünk arra, hogy szülőföldünk hírnevét a művészetek és a tudományok terén, vagy gazdagságát a kereskedelem és a kereskedelem révén növeljük. Szülőföldünkön, ahol évszázadok óta élünk, még mindig idegenekként szidnak bennünket, gyakran olyan emberek, akiknek ősei még nem is érkeztek ide, amikor a zsidó sóhajok már régóta hallatszottak az országban.... Ha békében hagynának minket... De azt hiszem, nem hagynak minket békében”.

Ez mélyen megdöbbsentette **Herzlt**. Nem kevésbé megdöbbsentő az antiszemitizmus visszatérése a világ egyes részein, különösen a **Közel-Keleten**, sőt **Európában** is, a **holokauszt** élő emlékezetén belül. A **Tóra** mégis jelzi, hogy miért. Az irracionális gyűlölet nem hal meg.

Nem minden, a zsidókkal vagy **Izraellel**, mint **zsidó állammal** szembeni ellenségeskedés irracionális, és ahol nem az, ott lehet vele érvelni. De egy része irracionális. Egy része, még ma is, a múlt mítoszainak ismétlődése, a vérvádtól a jegyzőkönyvekig. Csak annyit tehetünk, hogy emlékezünk és nem felejtünk, szembeszállunk vele és megvédjük magunkat ellene.

Amalek nem hal meg. De a zsidó nép sem. Az **évszázadok** során oly sokszor **megtámadták**, mégis él, tanúságot téve a szeretet **Istenének** győzelméről a gyűlölet mítoszai és örülete felett.

SÁBÁT SÁLOM

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

LXVI. RÉSZ

Ezt az áldást kell elmondani minden olyan helyen, ahol a csodák sok ember kedvéért történtek. Ha viszont egyetlen ember érdekében történt a csoda, akkor annak az embernek, a fiának és az unokájának a következő áldást kell elmondania: „**Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Ura, aki csodákat tett velem ezen a helyen!**”; vagy „...**aki csodákat tett atyáimmal ezen a helyen!**”

Aki megpillantja az oroszlánbarlangot [**amelybe Dánielt vetették**] vagy a tüzes kemencét, amelybe **Chánánját, Misáélt és Ázárjét** vetették, az a következő áldást mondja: „**Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Ura, aki csodákat tett az erényesekkel ezen a helyen!**”

Aki olyan helyet pillant meg, ahol **hamis isteneket imádnak**, az a következő áldást mondja: „**Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Ura, aki türelmet tanúsít azokkal szemben, akik szembeszegülnek akaratával!**”

Ha olyan helyet pillant meg **Izraelben**, ahonnan a hamis istenek imádását gyökerestől kiirtották, a következő áldást kell mondania: „...**aki gyökerestül kiirtotta a bálványokat országunkból!**”

A diaszpórában pedig ezt az áldást kell mondani: „...**aki gyökerestül kiirtotta a bálványokat erről a helyről!**”

És mindkét esetben azt is hozzá kell tennie: „**Ahogy gyökerestül kiirtottad erről a helyről, úgy legyen kiirtva minden helyről, és fordítsd híveinek szívét a Te szolgálatod felé.**”

Áldás a zsidó népre

10. §. Aki zsidó települést pillant meg, az ezt az áldást mondja: „**Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Ura, aki fönntartja az özvegy határát!**”

Aki pedig lerombolt zsidó házakat lát, annak az „**Áldott... az igaz bíró**” áldást kell elmondania, aki pedig zsidó sírokat, annak a következőt: „**Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Ura, aki igazságosan teremtett téged, igazságosan ítelt meg, igazságosan tartott meg, igazságosan vette el életed, és végül igazságosan emel majd az eljövendő világ életébe. Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki feltámasztja a holtakat!**”

11. §. A következő áldásokat olyankor kell elmondani, amikor valaki hatszáz-ezer embert együtt lát.

Ha az embertömeg a pogány népekből áll, akkor a következőt: „**Megszégyenült anyátok nagyon, elpirult a ti szülőtök; íme a nemzetek vége: pusztá, vadon és sivatag.**”

Ha zsidók, és **Izraelben** vannak, akkor így szól az áldás: „**Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Ura, a Bölcs, a titkok ismerője!**”

Aki nem-zsidó bölcslet lát, az ezt az áldást mondja: „**Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Ura, ki halandó embernek részt adott bölcsességéből!**”

Aki zsidó bölcsket lát, annak a következő áldást kell mondania: „...**aki bölcsességéből részt adott az istenfélőnek!**”

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND SZEPTEMBER 1. – 30. KÖZÖTT

1.	hétfő		7,00	19,00	8.
2.	kedd		7,00	19,00	9.
3.	szerda		7,00	19,00	10.
4.	csütörtök		7,00	19,00	11.
5.	péntek	⚡ 18,57	7,00	19,00	12.
6.	szombat	Ki Técé Vége: 20,01	8,00	18,45	13.
7.	vasárnap		8,00	19,00	14.
8.	hétfő		7,00	19,00	15.
9.	kedd		7,00	19,00	16.
10.	szerda		7,00	19,00	17.
11.	csütörtök		7,00	19,00	18.
12.	péntek	⚡ 18,43	7,00	18,45	19.
13.	szombat	Ki Távó Vége: 19,46	8,00	18,30	20.
14.	vasárnap	Szlichot 1.	7,00	18,45	21.
15.	hétfő	Szlichot	6,30	18,45	22.
16.	kedd	Szlichot	6,30	18,45	23.
17.	szerda	Szlichot	6,30	18,45	24.
18.	csütörtök	Szlichot	6,30	18,45	25.
19.	péntek	Szlichot ⚡ 18,29	6,30	18,30	26.
20.	szombat	Nicávim Vége : 19,32	8,00	18,15	27.
21.	vasárnap	Szlichot	7,00	18,30	28.
22.	hétfő	Erev Ros Hásáná ⚡ 18,23	6,30	18,30	29.
23.	kedd	Ros Hásáná 1. ⚡ 19,25	8,00	18,30	1.
24.	szerda	Ros Hásáná 2. Vége : 19,23	8,00	18,45	2.
25.	csütörtök	Szlichot, Gedáljá böjtje Vége: 19,06	6,30	18,30	3.
26.	péntek	Szlichot ⚡ 18,15	6,30	18,15	4.
27.	szombat	Vájélech Sabbat Suvó Vége: 19,17	8,00	18,00	5.
28.	vasárnap	Szlichot	7,00	18,15	6.
29.	hétfő	Szlichot	6,30	18,15	7.
30.	kedd	Szlichot	6,30	18,15	8.

E

L

U

L

T

I

S

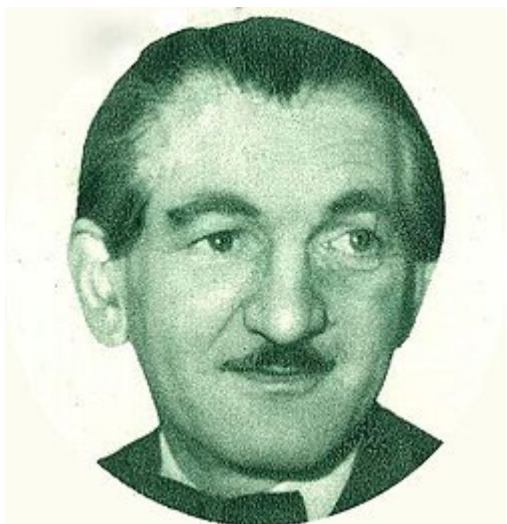
R

I

לשנה טובה תכותבו !

Ismeretlen zsidók nyomában CXXXV. Nádasi (Schwarcz) László

Nádasi László (eredeti neve: Schwarcz László, említik még: Nádasy, Nádassy néven is; Budapest, 1907. május 30. – Budapest, 1978. február 17.) magyar humorista, dramaturg, kabaréművész, konferanszié, színpadi szerző. Rejtő Jenő barátja és alkotótársa.

1925-ben Budapesten elvégezte a Kereskedelmi Akadémiát. Első színpadi művét, a *Mary c. bohózatot* a Bethlen Téri Színpad mutatta be 1931-ben. Az 1930-as években számos tréfáját, jelenetét, bohózatát játszották a fővárosi kabarék; dramaturgia és háziszíndarabja a Royal Revü Színháznak. A zsidótörvények nyomán 1941–43 között az OMIKE Művészakció részeseként számtalan kabaré konferansziéja volt a Goldmark-teremben. 1948–1958 között a Kamara Varietében konferált. 1950-től a Vidám Színpad és a Kis Színpad háziszíndarabja.

Írt operettlibrettót és vígjátékot (1947: *Ő sincsen fából*, 1959: *Érdekházasság, 1959? Feleség férj nélkül*, 1974: *Forog a körhinta*), melyeket sikerrel játszottak külföldön is. Legnépszerűbb a *Zacsek c. politikai tréfasorozata* volt az okvetetlenkedő, tudálékos kispolgárról, melyet Benedek Tibor vitt sikerre 1963-as haláláig. Aktuális *Zacsek-tréfáit* (mintegy a *Hacsek* és *Sajó* pótlására) az 1960-as évektől hetente közölte a *Hétfői Hírek*.

Szövegíróként jegyzi Sally Géza foxtrott-slágerét: *Megy a juhász a számaron Szegedre* (Fekete Pál előadásában). Társ-forgatókönyvírója az 1936-os *Forog az idegen c. filmburleszknek*. Írt néhány operettlibrettót (*Győz a szerelem*, 1954). *Légi-kisasszony c. revüjét* Berlinben is előadták. Háromfelvonásos vígjátékai közül a *Ki a feleségem férje*, a *Négy bolond két pár* és az *Isten veled, szerelem* (1940) aratott sikert a pesti színpadokon.

50 éves szerzői jubileuma (1975) alkalmából a Kossuth adó Rádió Kabarészínházának különkiadásában hangzott el a *Zacsek* mindent tud!

Rejtő Jenő (szüzsé) első operettjének alkotótársa (dalszövegek) az *Egy görbe éjszaka* (Bp., 1934 nyara), zene: Buttola Ede és Megyery Gyula, versek: Nádasi László. Rejtő Jenővel több tucatnyi kabarétréfát írtak közösen az 1930-as években (bővebben lásd Alpár Ágnes: *A cabaret. A fővárosi kabarék műsora, 1901-1944*).

Forrás: (wikipedia)

Raj Tamás: Héber nyelvkönyv kezdőknek XXII. rész

איפה אתה גר?
Hol laksz?

גר-לגור (גר)
lakik -ni
רחוב, רחובות
utca
למד-ללמוד
tanul -ni (למד)
ott
ע

העברית

עבודה, עבודות

munka (esz, tsz)

munkatanfolyam

ללמוד-ללמוד

עבד-לעבוד

(עבד)

dolgozik, -ni

-val, -vel
(társként) ע

סטודנטית

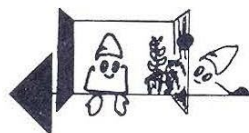
סטודנטיות

egyetemista

(hn, nn)

מספר, מספרים

szám (esz, tsz)

HOL LAKSZ?

יבחר, איפה אתה גר? – אני גר בקרית-שמונה.
המרכז-קליטה ברחוב תל-חי.
איפה אתה לומד? – אני לומד באופן המרכז-קליטה.
עם שרה לומדת עס? – כן, היא לומדת עס.
מה אתם לומדים? – אנחנו לומדים עברית.
איפה לומד רוביט? – הוא לומד באולפן-עבודה.
הקובלץ בן. הוא עובד ולומד.
התלמידים באולפן-עבודה.
עובדים ולומדים.
עם אסתר גרה בקובלץ? – לא, היא גרה בחיפה.
עם חברה.
אסתר עובדת? – לא, היא לא עובדת, היא לומדת.
היא סטודנטית.
מי החברה של אסתר? – תמר בן. עם היא.
עליה חפשה מברזיל.
עם היא סטודנטית.
איפה הן גרות? – הן גרות ברחוב האוהן מספר 7 (שבע).
תמר ואסתר לומדות באולפן-גירסטה.
בחיפה הן לא עובדות.
אסתר לומדת פסיכולוגיה.
ותמר לומדת ביולוגיה.

RECEPT-TÁR

Sütőtökös curry

Még ha nem is gondolnád elsőre, de a sütőtök nagyon királyul illik az indiai ízvilágú currykbe. Kerül bele egy kevés gyömbér, chilipaprika és citromlé, hogy még jobban tomboljanak az ízek. Miután bekerültek az alapanyagok a lábasba, semmi dolgod vele, csak várni kell, hogy megpuhuljon az étel sztárja: a sütőtök!

Hozzávalók: 4 fő

- 20 ml olívaolaj
- 1 fej vöröshagyma (130 g/fej)
- 2 gerezd fokhagyma
- 3 cm gyömbér
- 1 db chilipaprika
- 500 g sütőtök
- 120 g piros kaliforniai paprika
- 120 g brokkoli
- 5 tk currypor
- 3 tk kurkuma
- só, bors
- 3 konzerv kókuszkrém (165 ml-es kiszerelés)
- 150 ml víz
- 1 db citrom leve

Elkészítés:

A sütőtökös curry első lépéseként egy lábasban olívaolajat hevítünk, majd az apróra vágott vöröshagymát alaposan lepirítjuk 2-3 perc alatt, ezután hozzáadjuk a felcikkelt fokhagymagerezdeket, a reszelt gyömbért és a kimagozott, felaprított chilipaprikát, és 2 percig pirítjuk.

Ezután mehet bele a megtisztított, felkockázott sütőtök, amit érdemes 1-2 centis kockákra vágni, hogy minél előbb megpuhuljon. Hozzáadjuk még a felcsíkozott kaliforniai paprikát és a brokkolirózsákat, majd jól odapirítunk nekik.

Közepesre kapcsoljuk a lángot, majd mehetnek bele a fűszerek; a currypor, kurkuma, só és bors. Ezeket alaposan elkeverjük a zöldségekkel, majd felöntjük a kókuszkrémmel és a vízzel. Fedő alatt közepes lángon addig rotyogtatjuk a currynkét, amíg a zöldségek megpuhulnak.

Utolsó lépésként belefacsarjuk egy citrom levét a kissé savanykás íz kedvéért. Rizzsel vagy naan kenyérral tálaljuk!

Forrás: (streetkitchen)

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

				SÉRÜ- LÉSEK ORVOSI LEÍRÁSA	KAPUS FELETT ÍVEL	MÁS ÚTRA IRÁNYÍTÁS	RÓMAI 50-ES	FESTÉKET SZÉT- MÁZOLÓ	ÁRU- LERAKAT A LANTÁN VEGYJELE	DIOPTRIA, RÖVIDEN A POÉN 1. RÉSZÉ
				LITER, RÖVIDEN			GYOM- NÖVÉNY			
				MAGAD			MELLÉM TASZÍT			
				ERKÓNAK IS BE- CÉZHETIK				VÉGTELEN ODA!	NÉMÁN RÚGÓ!	
FOLYA- MAT IRÁNYA							ORIENS, RÖVIDEN KATONAI ALAKULAT			
ÚTJÁRA BOCSÁT SZÁNT, RÉGISESEN										
	A POÉN 2. RÉSZÉ	ISKOLAI OSZTÁLY	ENERGIA, RÖVIDEN	TUFA EGYENMŰ BETŰI	VERNE- HÓS KA- PITÁNY	SZERÉ- NYEN TENGŐDŐ FÜRGE			PÁROS SZÁM!	
									FRISSÜL	
ÉTEL UTÁ- NI VÁGY							SÖVÉNY ELEJE!		ELŐKELO	
KISSÉ JEGES!			ERRE						ÉRZŐ- RÓST	
EREDETI BAJTI			CSAPA- DÉKOS				AZ UKRÁN FŐVÁROS			
				ÉDE- SÍTETT ÜNNEPI VISELET			RAÉRÓS JÁRKÁLÁS			
							AUTÓKÜRT LAPOKRA VALÓ KÖZET			
BAR, RÖVIDEN						ÍR A TITKÁRNŐ				GRAMM, RÖVIDEN
BÜVÁR- ESZKÖZ						TARTAL- MATLAN				FIZETSÉG
BENNE JÁR A KORBAN					BT.-TU- LAJDONOS (FOG) ELŐBÚJIK				BOLY SZÉLEI!	
									MULATÓ	
VÍVÓK FEJ- VÉDŐJE						MADRID ÁZSIAI NÉP			RONT, HIBÁZIK VÍZBEN TISZTÍTÓ	
TÁJVÉ- DELMI KÖRZET, RÖVIDEN			SARJAD A VETÉS KELVIN, RÖVIDEN				AMELY IDŐRE A DAGÁLY UTÁN JÖN			
ÖNTENI KEZDI		VÍZI SPOR- TOT ÚZÓ JÓZSEF A. VERSE					AMPER, RÖVIDEN	FOGADÓ BELSEJE!		ÖSSZE- SZÓLAL- KOZÁS
							TÁPLÁL	NŐI NÉV		?
TORMA- SZELET!			SZÚRÓ- FEGYVER KAMION- FELÍRAT			EMÉSZ- TÖNEDV TROMF				MÉH- KAPTÁR
SAKKDÖN- TETLEN NEWTON, RÖVIDEN					KELTE- ZÓDIK SZÓL A TEHÉN!					
				MANÓKEN A TÖB- BES SZÁM JELE					ATTÓL AZ IDŐTŐL FOGVA	
IVARI JELLEGŰ	F								!	OSZTRÁK ÉS SVÉD AUTÓK JELZÉSE

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

IMAIIDŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2025. Szept. 05. – 2025. Szept. 12.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
05. péntek	7:00	19:00
06. szombat	8:00	18:45
07. vasárnap	8:00	19:00
08. hétfő	7:00	19:00
09. kedd	7:00	19:00
10. szerda	7:00	19:00
11. csütörtök	7:00	19:00
12. péntek	7:00	18:45

A 613 PARANCSOLAT LVIII.

Tiltó micvák

**Nem eladni idegen-
nek a szolgálólányt**

„Ha nem tetszik a gaz-
dának, és nem veszi
feleségül, engedje
meg, kiváltsák; ahhoz
azonban nincs joga,
hogy idegen (nép)-nek
adja el, miután hűtle-
nül bánt vele”

(2Mózes 21:8)

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
05. péntek	18:57	06. szombat	20:01
12. péntek	18:43	13. szombat	19:46

**Az idei évben is megvásárolhatók a
templom jegyek melyek egész évre
érvényesek és egységesen 2.000
Ft-ba kerül. A jegyeket értékesíti
Bánki Mari és Andrassy Béla.**

**Hegyi Tamás úr tartott
jehrzeit-et pénteken testvére
után. A reggeli ima
befejeztével tikunt adott az
elhunyt tiszteletére.**

**Andrassy Béla szombaton
itallal járult hozzá a kidushoz,
abból az alaklomból, hogy
megszületett az első zsidó
dédunokája. Mazal Tov!**

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendez-
vényeire várjuk kilélek tagjait.
Várjuk tagjaink szíves megje-
lenését és ötleteiket, melyek-
kel segítik a klub működését.
Következő klubrendezvényt
szeptember 10.-én, szerdán
délelőtt 10:00 órától tartjuk a
földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084
Nagy Fuvaros utca 4.
Tel: 334 27 31
Email: nagyfuvaros@gmail.com
<https://www.facebook.com/Nagyfuva-ros4>
Felelős kiadó: Streit Sándor
Szerkesztő: Streit Gábor
Technikai asszisztens: Andrassy Béla